

Η Νέλλη Σπαθάρη μιλά στη ΦΤΥ για το βιβλίο της "Στάκα καρδιά μου" και την αγάπη της για την Ύδρα

Κυριακή, 03 Ιανουαρίου 2021 18:51 | 📍 5' | 🔍 📄 📧

Η **Συγγραφέας Νέλλη Σπαθάρη** έχει καταγωγή από την Ύδρα.

Μέσα από τις σελίδες των βιβλίων της συνηθίζει να περιγράφει στοιχεία του νησιού μας, το οποίο και υπεραγαπά.

Στη συνέντευξη που παραχώρησε στην "Φωνή της Ύδρας", σταθήκαμε στο βιβλίο της **"Στάκα καρδιά μου"**, το οποίο διατίθεται από το *βιβλιοπωλείο της Ύδρας* και το *IAMY*.

Το επόμενο βιβλίο της Νέλλης Σπαθάρη θα κυκλοφορήσει σύντομα από τις εκδόσεις Ελκυστής και πρόκειται για ένα μυθιστόρημα αυτή την φορά.

Τιτλοφορείται *Amor fati*, Να αγαπάς τη μοίρα σου. Φυσικά δεν θα μπορούσε να λείπει η Ύδρα και από αυτό, καθώς η πρωταγωνίστρια κάνει δύο ταξίδια στο νησί και η λύση της κορύφωσης στο τέλος συμβαίνει στον Βλυχό.

-Πώς γεννήθηκε η ιδέα της συγγραφής του βιβλίου;

Όταν ήμουν φοιτήτρια της Φιλοσοφικής στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο της Αθήνας, στο τέλος της δεκαετίας του 1970, ο καθηγητής μας της Λαογραφίας μας έδωσε ένα ερωτηματολόγιο και οδηγίες για να κάνουμε μια λαογραφική καταγραφή, ο καθένας στον τόπο καταγωγής του. Εγώ, φυσικά, καθώς από τη μεριά της μητέρας μου κατάγομαι από την Ύδρα (ο προπάππος μου Κωνσταντίνος Καλλιγιάς, από τα Καλλιγιάτα της Κεφαλλονιάς διορίστηκε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα δάσκαλος στην Ύδρα και παντρεύτηκε υδραιοπούλα- οικογένεια Λάκη, κατιόντες Αντώνη Οικονόμου), ήρθα αρκετές φορές στο νησί για να κάνω αυτή την καταγραφή.

Με βοήθησε η οικονόμος του σπιτιού μας, η Ναυσικά Φράγκου, αυτή η αγέρωχη κοσμοκαλόγρια, η οποία με εισάγαγε σε πολλά υδραϊκά σπίτια, όπου μου αφηγήθηκαν ήθη και έθιμα του τόπου.

Η λαογραφική αυτή καταγραφή είναι κατατεθειμένη στο Λαογραφικό Σπουδαστήριο της Σχολής, έχει έκταση 720 χειρόγραφων σελίδων, περιλαμβάνει πολλές φωτογραφίες, έχει γίνει κατά λέξη καταγραφή των αφηγήσεων των βιωμάτων των αφηγητών μου και αποτελεί πρωτογενές υλικό για τους ερευνητές του νησιού.

Αυτό που κάποια στιγμή μου έγινε εμμονή ήταν το πώς αυτό το υλικό θα μπορούσε να διευρύνει τον κύκλο των αναγνωστών του. Με τη μορφή της πρωτογενούς καταγραφής δεν θα μπορούσε να εκδοθεί, γιατί θα είχε ένα περιορισμένο αναγνωστικό κοινό, τους ερευνητές, οι οποίοι ούτως ή άλλως είχαν πρόσβαση στο υλικό. Ωσπου έπεσε στην αντίληψή μου η προκήρυξη διαγωνισμού νουβέλας από τον Όμιλο UNESCO Τεχνών, Λόγου κι Επιστημών και μου ήρθε η ιδέα να γράψω μια αφηγηματική πλοκή στην περιορισμένη, αναγκαστικά, έκταση της νουβέλας, στην οποία θα αξιοποιούσα το υλικό αυτό. Αυτό το οποίο έκανα ήταν να εστιάσω στη θέση της γυναίκας στην παραδοσιακή κοινωνία της Ύδρας, αφήνοντας ανεκμετάλλευτο έναν τεράστιο όγκο του υλικού μου. Ελπίζω μια μέρα να επιστρέψω με ένα μυθιστόρημα, όπου πολλά περισσότερα από τα καταγεγραμμένα λαογραφικά στοιχεία να προβάλλονται σε αυτό.

-Η νουβέλα βραβεύτηκε από τον Όμιλο UNESCO.

Πράγματι, αισθάνθηκα μεγάλη ικανοποίηση για την βράβευση, το 2018. Δεν ήταν ωστόσο η πρώτη φορά. Έχω βραβευτεί από την Ακαδημία Αθηνών, στην πανηγυρική συνεδρίαση του Δεκεμβρίου του 1994 για μια έρευνά μου για την Ανατολική Θράκη, η οποία και εκδόθηκε το 1997 από τις εκδόσεις Α.Α. Λιβάνης με τον τίτλο «Ιστορική και Κοινωνική Λαογραφία Ανατολικής Θράκης», όπου μελετώ τις καταγεγραμμένες αφηγήσεις βιωμάτων των προσφύγων από την Ανατολική Θράκη. Και είχα βραβευτεί από τον Όμιλο UNESCO την προηγούμενη χρονιά, το 2017, στην κατηγορία του νεανικού διηγήματος, με ένα διήγημα με τον τίτλο «Μια καλοκαιρινή παρτίδα σκάκι κι άλλη μία» που κι αυτό εξελίσσεται στην Ύδρα. Πρόκειται για δύο παιδιά, φίλοι που συναντιούνται κάθε καλοκαίρι στο νησί. Ο καπετάν Ανδρέας, ο παππούς του ενός, τους έχει έκπληξη ένα σκάκι με πιόνια φτιαγμένα από κλαδιά από τις αμυγδαλιές της Μπουαγιάς πάνω στα μαυρόασπρα πλακάκια της αυλής. Αυτός είναι που τους έχει μυθήσει στα μυστικά του παιχνιδιού, αυτός είναι που τους πηγαίνει βόλτα με την βενζινακάτο του, το Ματινάκι, και τους διηγείται θρύλους της Ύδρας. Η παρτίδα σκάκι θα εξελιχθεί σε ένα παιχνίδι αυτογνωσίας.

Για μένα η βράβευση είχε ιδιαίτερη σημασία. Στην σταδιοδρομία μου έχω εκδώσει πολλά επιστημονικά και εκπαιδευτικά βιβλία, έχω δημοσιεύσεις σε συνέδρια ή σε επιστημονικά περιοδικά. Όμως τώρα έκανα μια στροφή προς τη λογοτεχνία. Και ξεκίνησα με δύο βραβεύσεις στη σειρά. Αυτό μου έδωσε τη δύναμη να πω «προχώρα».

-Υπάρχουν αυτοβιογραφικά στοιχεία στο βιβλίο

Ναι, φυσικά υπάρχουν αυτοβιογραφικά στοιχεία. Ουσιαστικά πρόκειται για μια φοιτήτρια που, με ένα κασετόφωνο και μια φωτογραφική μηχανή, πηγαίνει στην Ύδρα να κάνει μια λαογραφική καταγραφή. Αυτή, πράγματι, είμαι εγώ. Και το σπίτι όπου περιγράφω τις πρώτες μου σκέψεις είναι το σπίτι του παππού μου. Και η κοσμοκαλόγρια που θα με πάει στο σπίτι της κυρά-Νεζούλας στα Καλά Πηγιάδια είναι η Ναυσικά Φράγκου. Όμως πρόκειται για ένα λογοτεχνικό αφήγημα που μου δίνει την ελευθερία όχι να καταγράψω απλά την εμπειρία μου, όπως ακριβώς έγινε, -άλλωστε η λαογραφική καταγραφή των επτακοσίων και πλέον σελίδων δεν έγινε σε ένα Τριώδιο και μόνο- αλλά να την χειριστώ με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορέσω να προβάλω τις σκέψεις μου. Γιατί το σημαντικό δεν είναι τι και πώς συνέβη, το σημαντικό στο βιβλίο είναι οι σκέψεις που μου γεννήθηκαν και κυρίως οι μνήμες που ξύπνησαν. Γιατί στο τρίτο, και σημαντικότερο κατά τη γνώμη μου, κεφάλαιο παραθέτω σκέψεις τεσσάρων δεκαετιών, από τότε που έκανα την λαογραφική καταγραφή μέχρι τη μέρα που έγραφα τη νουβέλα.

Αυτό που αναζητώ στην πορεία μου είναι η διερεύνηση του χώρου, του χρόνου και της μνήμης. Αυτό είχα κάνει και με τη μελέτη μου για την Ανατολική Θράκη (παρεμπιπτόντως ο πατέρας μου είχε καταγωγή από την Κωνσταντινούπολη/ Φιλιππούπολη και το Δημοτικό της Νέας Φιλαδέλφειας ονομάζεται Σχολείο Σπαθάρη, γιατί αποτελεί δωρεά του παππού μου στη μνήμη της γιαγιάς μου για τα παιδιά των Κωνσταντινουπολιτών το 1927). Αναζητούσα όχι την ιστορία αλλά τη μνήμη μέσω των αφηγήσεων. Και αυτό κάνω στο τρίτο κεφάλαιο του «Στάκα καρδιά μου». Αναζητώ τη μνήμη.

- Πώς προέκυψε ο τίτλος του βιβλίου;

Πρόκειται για ένα πραγματικό περιστατικό. Στις αρχές της δεκαετίας του '60 είχα πάει Πάσχα στην Ύδρα με τον θείο μου. Ήμουν τότε πέντε ή έξι χρονών (έξι χρονών φύγαμε για το Παρίσι για επαγγελματικούς λόγους του πατέρα μου κι έκανα κάποια χρόνια να δω το νησί). Ο θείος μου ήταν χειμερινός κολυμβητής και πήγαμε στο Μαντράκι για να κολυμπήσει. Στην επιστροφή, η βενζινακάτος έπιανε μπροστά από τον φούρνο του Σαϊτή, που βρισκόταν τότε παραδίπλα από την τωρινή Τράπεζα Πειραιώς. Μόλις πήγα να βγω, με άρπαξε και με τράβηξε προς τα πίσω στη βάρκα φωνάζοντάς μου «Στάκα καρδιά μου». Πάντα καρδιά μου με αποκαλούσε. Ένας λιμενικός κυνηγούσε έναν κλέφτη μιας φραντζόλας από τον φούρνο και παραλίγο να πέσω επάνω του. Μπροστά μου τον έριξε ο λιμενικός κάτω. Έχω φευγαλέα την εικόνα του με σκισμένο το παντελόνι στο γόνατο και αίματα και την φραντζόλα εκτιναγμένη παραπέρα στις πέτρες του καλντεριμιού της παραλίας, της Αγοράς, όπως αποκαλούσαμε τότε το λιμάνι.

Αυτή η εικόνα με κατατρώχει σε όλη μου τη ζωή. Και δεν είναι η μόνη. Υπάρχουν και άλλες καταγεγραμμένες στη νουβέλα μου, όπου αποτυπώνεται μια Ύδρα διαφορετική, μια Ύδρα που έχει χάσει τους δρόμους της προς το Μισίρι και δεν έχει βρει ακόμα τα πατήματά της στον τουρισμό.

Όμως, το «Στάκα καρδιά μου», δεν το επέλεξα απλώς για το περιστατικό που προανέφερα. Η καρδιά μου στέκεται και ξανακοιτάζει μια πορεία ζωής που έχω στην αγαπημένη μου Ύδρα. Στέκομαι και την βλέπω με τα μάτια της καρδιάς μου. Γιατί για μένα η Ύδρα δεν είναι ένα όμορφο τοπίο. Είναι ένας «τόπος» που συναιρεί ότι έχω ακούσει από τους παλαιότερους, ότι έχω ζήσει, ότι αγαπάω. Αυτή είναι η Ύδρα μου.

Τι πρόκειται να ακολουθήσει;

Αυτή τη στιγμή βρίσκεται στο τυπογραφείο ένα μυθιστόρημά μου με τίτλο «Amor fati, να αγαπάς τη μοίρα σου», το οποίο θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Ελκυστής. Το θέμα δεν αφορά την Ύδρα, αλλά μια δύσκολη ενηλικίωση, όπου ένα οικογενειακό μυστικό αποτελεί το εμπόδιο στην εκπλήρωση των ονείρων μιας έφηβης. Η υπόθεση κινείται σε πολλούς τόπους στην Ελλάδα, αλλά και στην Ευρώπη (Ολλανδία, Γαλλία, Αγγλία). Όμως, δεν θα μπορούσε να μην έχει γενναίες δόσεις Ύδρας. Άλλωστε, η λύση της κορύφωσης της πλοκής συντελείται στον Βλυχό.